

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 1. vinotoka 1863.

List 28.

JERNEJ,

po Božjim usmiljenji in po milosti apostolskiga sedeža

Škof ljubljanski,

vsem vernim ljubljanske škofije zveličanje in blagoslov
v Gospodu!

Hvaležnost za prejete dobrote ni le potrebna in lepa čednost, ampak tudi nova in naj milejši prošnja za nove gnade.

Sv. Miklavža god lanskiga leta je minilo štiri sto let in eno, kar je Friderik III., rimsko-nemški cesar in vojvoda kranjski s pismom 6. grudnia 1461 vstanovil našo ljubljansko škofijo, ki po mnogih premembah dan današnji obsega vso kranjsko deželo in kronovino. — Sv. Oče papež Pij II. so 6. kimovca leta 1462 vstanovljeno to škofijo poterdili, sv. Miklavža cerkev v Ljubljani novi škofi povzdignili v stolno cerkev, to škofijo 10. kimovca 1462 obdarili z mnogimi pravicami ter ji 8. rožnika 1463 perviga škofa dali Sigismunda Lamberga, nekdanjiga fajmoštra v Šmartnu poleg Kranja, in tako doversili vstanovljenje naše škofije.

Iz teh dogodov, ljubi moji, razvidite, da letas obhajamo štiri sto letni spomin doverseniga vstanovljenja ljubljanske naše škofije, kateri sim jest po Božji previdnosti pet in dvajseti višji pastir v verstvi njenih škofov.

Ne spodobilo bi se, da bi se hvaležni spomin toliko duhovnih dobrot in gnad, ki že skozi 400 let iz lastne škofije dohajajo našim prednikom in nam, le na tihem obhajal v srcih mojih ljubih Kranjcev, velikoveč se mi je zdelo potrebno, v veči Božjo čast in vaše zveličanje, da očitno in slovesno zahvalo damo milostljivemu Bogu o štiristoletnici, ter živo pričamo edino zveličavno in edino pravo svojo sveto vero, ktere so se naši predniki, hvala bodi milostivemu Bogu, kot naj dražjiga bisera skoraj vedno zvesto držali, po kateri so svoje življenje ravnali, ter nam jo z Božjo pomočjo neskaljeno zročili, gotovo s serčno željo, da jo tudi mi ravno tako visoko čislamo, jo živo ohranimo, po nji na tanko živimo ter jo svojim naslednikom ravno tako zapustimo, kakoršno smo sprejeli. Za neprecenljivi dar edino prave svete vere, kateri je lastna škofija močen steber, smo kakor veste, Bogu dolžni vedno serčno zahvalo. Da bi Vam, pobožni verni moje škofije, katerih, — z veseljem srcem kaj rad očitno spoznam, — ni majhno število, naklonil novo priložnost, s svojim lepim izgledam milačne svoje brate, kakoršnih se sem ter tje vender še nekaj nahaja, k gorečnosti, take pa, ki

morebiti sedé celo v temi smertne sence, k pravimu spreobrnjenju in k novimu življenju obuditi, sim se do sv. Očeta in poglavarja vesoljne Kristusove cerkve v Rimu, papeža Pija IX. obrnil s prošnjo, da bi neskončni zaklad sv. cerkve odperli in popolnoma odpustke dodelili tistim zmed mojih ljubih vernih ovčic, ki bodo iz pobožniga in hvalezniga namena obiskali škofijsko ali stolno cerkev sv. Miklavža v Ljubljani.

Papež Pij IX., milostljivi Oče vseh pravovernih kristjanov, so uslišali moje prošnje, in odperli so neusahljivi zaklad svete cerkve ter 18. listopada 1862 podelili popolnoma odpustke vsem vernim ljubljanske škofije, kateri bodo po vredni prejemi zakramentov svete pokore in presvetiga rešnjiga Telesa škofijsko cerkev sv. Miklavža v Ljubljani, kateri dan koli tistiga mesca, ki ga bom jez v to odločit, pobožno obiskali in ondi molili za edinost med kersanskimi vladarji, za zatertje krivih ver in za povišanje svete matere katoliške cerkve. Ti popolnoma odpustki se dajo obrniti tudi dušam v vicah v prid.

Da bi se Vi, preljubi moji, tolikanj ložeje vdeležvali duhovnih prevelicah dobrot tiga svetiga časa, mi je skerb bila, Vam v to odločiti čas, ko naj bolj utegnute, in izvolil sim mesec vinotok (oktober). Toraj se nadjam, da Vas bo obilo iz bližnjih in daljnih krajev spodobno in pobožno priromalo v stolno cerkev sv. Miklavža v Ljubljano, in da boste na tanko spolnovali pogoje, ki so postavljene, da boste deležni popolnoma odpustkov v veči čast Božjo, sebi in dušam v vicah pa v prid in zveličanje.

V Ljubljani 14. veliciga serpana 1863.

Nevera ne blaži.

(Iz dnevnika necega duhovna.)

(Češki spisal Václav Štule; poslovenil Deželanov.)

Léto bode kmali, kar sem se po naključbi srečal z možem, na katerega sem potlej večkrat mislil. To je bil zdravnik B — K—. Bolniška postelja naji je nenadoma soznanila. Na V-skeje ulici se je bil sesul zid novega poslopja in nekoliko ljudi, dninarjev in zidarjev, je bilo hudo ranjenih. Prišel sem bil obhajati enega teh nesrečnikov, kateri je imel petero otrok. Ubogi otroci in nesrečna žena so žalovali; pa res ni bilo nič upanja, da bi se jim oče ozdravil. V revno, pa čedno izbo prišedši k tem poštenim ljudem, zagledam milega doktorja; kakor kak angel je stal med njimi, tolažil pobite, pa pomoč obetal zapuščenim. Precej pa sem opazil, da moj prihod mu ni po godi; kar vzel je klobuk, priporočil se, pa šel. — Nesrečni dninar je umerl kmali potem in precej po

pogrebu sem izvedil, kako omenjeni doktor goreče skerbi za vdovo in za otročice.

Kmalí potem sva se sošla pri nekem obedu. Bogati kupec Záborski je obhajal vernitev svojega sina iz zamorskih krajev, in mene povabil k tej tihi domači slovesnosti. Med gosti je bil tudi ta doktor. Jaz dozdam nisem bil veliko znan med svetom, zato mi je bilo prav všeč, da sem se sošel z možem, ki se je bil mojemu sercu tako prikupil s svojo blagodelnostjo. Ali moja radost se mi je kmali skatila. Njegov rezni obraz in zatemnelo oko sta mi pričala, da mu nekaj je. Uglajeno pravje in vsaka njegova beseda je terdila, da je izobražen, pa nekatere žaljive šale so razodevale, da mu za vero ni kaj mar. Po jedi sem zvedel, da ubogi doktor nima nobene vere, da je celo sovražnik veri. Serce me je zbolelo, pa kaj si čem? Nagla potreba me je iztergala iz družbe: mogel sem hiteti k bolniku. Vzdihi sem nad ubogim nevernikom, in molil za njegovo dušo. Tako sem delal večkrat; z njim pa se nisem mogel del časa nikjer srečati, ne govoriti, in tako mi ga ni bilo več pred očmi. Kacega pol leta potem obisem ubozega kraja. Po dolgi hudi bolezni so ga bili izpustili iz bolnišnice in revež se je boril s hudim siromaštvom. Žena ni mogla opravljati težkih opravil; ona in kopica otrok, vsi izstradani, čakali so, da bode mogel ubogi oča kaj zopet zaslužiti. To malo hrane, kar so je imeli, še to je bilo že pri konci, hišno orodje razprodano, oblačila zastavljena in na vse to še dolg na glavi. Le dobre roke so ji še živele. Pa komaj sedem odbije v revni krajačevi bajtici, kar nekdo poterka na vrata, in v sobo stopi — doktor B—K— Kakor usmiljeni Samarijan, tako je prihitel na pomoč berž, ko je zvedel uboštvo nesrečne deržine. Pa njegova pomoč je bila tudi izdatna! V kratkem je bolnik okreval, otroci so dobili novih oblačil, mati je imela kaj pristaviti k ognju, oča je jel zopet služiti, ob kratkem: v revni, tužni izbi je nastalo vono veselejše življenje. Čez osem dni jih zopet obisem, pa ne morem se zadržati, da se ne bi bil jokal, tako veselje me je obslo. Blagi zdravnik je ravno stopil čez prag iz hiše, ko sem prišel jaz in stopil v temno kuhinjo. Kar šinil je mimo mene, pa videl sem in slišal, kako so mu hvalili mož, žena, in otroci, in topili se v solzah, tako so bili veseli. Čim dle, tim več sem videl dobrih del njegovih blagodarnih rok: doktor B—K— je bil marsikaki družini v nesreči angelj iz neba. Ni bilo dne, da bi se ga ne bil spomnil in molil zanj. „Ta biser se ne more izgubiti v smeteh, v neveri!“ — s tem sem se tolažil vselej, kolikorkrat sem čul kaj o njegovej blagodelnosti. Premnogokrat sem iskal prilike, da bi se bil bolje seznanil z njim. Ker sem si to večkrat želel, se mi je časi obneslo in govoril sem z njim, saj pod eno streho sva bila večkrat oba. Pa on se me je le nekako ogibal, vzlasti kadar je zapazil, da bi jaz rad govor napeljal na vero, na kršanski nauk. Vse moje prizadetje je bilo zastonj. Vselej se mi je znal dohtar priljudno sicer, al zvito, vendar tudi občutno ogniti. Pa jaz nisem odnehal. „Pri Bogu ni nič nemogoče,“ tako sem djal vselej sam pri sebi, pa upal sem.

Nekega dne sem bil zopet zgodaj, precej ko se je bilo razdanilo, poklican k nekemu bolniku. Moj poklic me je pripeljal zopet tje, kjer mora človeku serce žalosti pokati. Vsa revščina se je bila vdomaćila pod to streho. Opravil sem svoj duhovni posel, al mogel sem misliti tudi na to, kar ljubezen hoče od duhovna, kar veže človeka in kar mora kristijan. Pa moja pomoč ni bila dosti: treba je bilo iskati druge, večje; — ali kje? Nekolikrat že sem mogel ogovoriti dobrih duš, pa previdnost mi ni dala preobilokrat zanašati se na nje. Premišljeval sem, kam bi se obrnil, kje bi poterkal. „Idi k doktorju!“ djal mi je notranj glas. Bil je to glas iz neba samega. Pa res: precej po sveti maši se napotim k njemu. Ko pridem k stanovanju mi reče služabnik, da je gospod bolan, in da nikogar ne pusti k sebi. Vprašam ga, kaj mu je.

„Včeraj na večer,“ djal je služabnik, „je bil sel gospod na sprehod, pa vernil se je ves bolan, da sem se vstrašil. Vsi smo ga prosili, če smemo po zdravnika, ali o zdravniku ni hotel kar nič slišati.“ S težkim srcem sem se vernil domú, pa komaj sem sel domá, kar nekdo poterka in podá mi ta-le listek:

„Čestiti gospod!

Blagovolite nevtégoma priti k meni, pa nikar se ne mudite!

B—K.“

Tega se nisem nadjal. Ni še minilo četert ure, pa sem že bil tam. Ko stopim v sobo, skor ne bi bil več poznal bolnika. V lice je bled kakor zid; gleda debelo; globoka žal se mu bere na obrazi. Prime me za roko in serčno jo stisne. Plašno, djal bi, pogleda na-me in začne mlo jokati. Tudi meni ni bilo boljše pri serci. Le težko sem se zderžal vročih solz, ko sem videl verlega moža tacega, da je same žalosti jokal kakor otrok.

„Ne govorite gospod!“ djal je čez nekoliko časa, kajti zapazil je, da se pripravljam. Čakite malo, sicer onemim. Oh, kam je ta moja modrost (filozofija)?! Ni je več — tudi ne sledú ne!“

Res molčim nekoliko trenutkov. Ubogi doktor si globoko oddahne in začne: „Skoro bi me bilo sram, ker me vidite, kak sem. Pa gotovo me ne bote imeli za mekužneža, in gotovo se ne hote čuditi, ko izveste, kaj je krivo moje ujaljenosti in bolesi. Blagovolite sesti in poterpíte z menoj, to je osoda nesrečnega. Vaše pomoči mi je treba za miloserčno delo. Dobro vas poznam, da mi je ne odrečete. Vender pa vas moram s svojimi okolnostimi prej nekoliko seznaniti, da me bode te razumeli. (Dal. nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

I Ljubljane. Po berzopisu jezuitarskega provinciala 26. u. m. iz Insbruka oo. jezuiti misijona v Ljubljani ne morejo imeti. Poznejši pismo je razodelo, da zaderžek je, ker sta dva unih očetov obolela, ki so bili za to opravilo odmenjeni.

Iz Ljubljane. St. — Bratovšina sv. Ursule se po Kranjskem prav močno in veselo razširja, tako da je bilo v dveh letih spečanih 2000 bratovskih bukvic. Vnovič so torej natisnjene in dobivajo se (pri Gerberji) še bolj oplešane. Bog daj, da bi tudi le-té veliko novih udov pridobile in jim obilno dušnega prida s svojimi prelepimi nauki obudovale.

— Tudi so ravno zdaj natisnjene in se dobivajo pri Gerberji: „Družbene bukvice za žene in hišne gospodinje, ki so v križovski družbi v Konjicah; spisal nadfajmošter J. Rozman.“ Zraven družbinih vodil obsegajo tudi marsiktere molitve in prav lepe nauke za žene in gospodinje.

Iz Ljubljane. V ponedeljek se je podal z deržino vred v Gradec v pokoj stopivši sodnijski predsednik žl. gosp. Još, mož, ki ga ima kranjska dežela v zlatih bukvah. Serčno vdan svojemu nemškemu narodu, tudi Slovencev ni preziral in čertil, še le preserčno ljubil jih je. Ker je bil vestin mož, se je v Ljubljano pridši precej jel učiti slovensine in si je tudi njeno lastnijo v kratkem tako pridobil, da je bil kos svojemu težavnemu opravilu tudi na Slovenskem. Dosti je ako povemo, da je enekrat tudi v „Danico“ prav mične reči pisal. Da je bil dober kristijan, je tudi s tem pričal, ker je vse zredoma ob nedeljah in praznikih v Ternovo k Božji službi hodil; enako vemo, da družih dušnih dolžnost ni zanemarjal. Priložnost smo imeli se prepričati, da so ga jetniki močno skerbili, naj bi se zares tudi pravno poboljšali in odšli tudi dušni nesreči, ne le telesni. Ob kratkem bodi rečeno: Još je bil pravi kristijan in zato ostane njegov spomin v blagru na Kranjskem.

Podkorenam na Gorenskem, 24. kimovca. Žalostni so bili dnevi za nas vse vešane 21, 22, in 23. t. m. zavolj strašne dogodbe, ki se je v kvaterno nedeljo po noči pripetila, ko je pijan fant drugiga fanta ubil. To se je takole zgodilo: Prišel je omenjeni fant pozno v noč pijan na dom, v hiši začne rogoviliti, razsajati in preklinjati. Oče, ki je že v postelji ležal, ga svari, da naj molči in se uleže; na to razkačen se verže nad očeta, ga zečne tepsti in po tléh vlačiti; mati prestrašena teče ven in vpije glasno na pomagaje. Preč od tod so stali neki fantje, in ko zaslišijo klic na pomoč, tečejo k kajži gledat, kaj de se godi. Ko uni porednež fante začuti, jih odpodi; na to gresta zopet v drugič dva fanta staršem poredneževim na pomoč, ali hudobnež jih za voglam bajte s polenam čaka, in ko na bližavo prideta, zalučí poleno nad nju in eniga ravno na persi stran serca zadene, de je revež čez petdeset stopinj daljave, kar je še odtekel, na zemljo padel in vkljub vse prizadjane pomoči dušo izdihnil. Oh, ta strašna in pri nas še ne slišana dogodka je nas vse vešane tako prestrašila in omamila, de ni popisati. Že po noči je bilo vse pokoncu, vse je trepetalo, jokalo in se treslo strahote nad storjeno takšno grozovitno hudobijo. Poredneža so še po noči zandarji odpeljali in pravici zročili. Včeraj je bil ubiti od zdravnikov in gosposke preiskan in pregledan, in najdlje se je, de je bil ravno na serce vdarjen; žalost je bila neizmerna poštenih staršev, bratov, sester umerliga še le 20letniga pošteniga fanta, posebno mati je kar v medlevice padala od britke žalosti; vse je jokalo in tarnalo, in nad hudobnežem se grozilo, ko je bil od zandarjev vklenjen prigan ubitiga pogledat, ali je le tā pravi. Ko je poterdil de, je tudi njega takšna žalost obšla nad storjeno hudobijo, de se je na strešico naslonivši neznano britko jokal. Bog daj ranj-kimu večni pokoj, hudobnežu pa pravo pokoro! — Oh starši, starši, lejte kam zamorejo otroci zabresti! Glejte, de precej iz mladosti njih dobre odreje ne zanemarite. Zanemarjeni otroci o nedeljah in praznikih, namesto k Božji službi in k keršanskemu nauku hoditi, se drugod klatijo in pohajkvaajo; kar so se kerš. nauka pri spraševanju naučili, pozabijo in ostanejo nevedni v keršanskih resnicah; serce je čezdalje bolj terdo in divjaško, vest oterpne in zmožni so za nar strašnejši hudobije. Pa še ena posebno gerda napaka pri nekaterih starših našiga kraja je ta, de svoje sine, čisto mlade, deleč od tod na spodnje Koroško in Štajarsko na dervarenje in kakor pravimo k holcarjem spušajo, kakoršna osoda je bila tudi gori omenjeniga reveža zadela. Oh, škoda za mlade fantine, ki pridejo med slabe v hudobiji zarašene tovarše, se navadijo pijančevanja in vsih hudobij, keršanske resnice jim popolnoma iz spominja zginejo, in čez kake leta do čistega popačeni domú pridejo; le redik je, de pravi ostane. Oh starši, očeti, matere! ko imate poletniski čas svojo živino v planinah na paši, in se kakšna divja zver blizo priklati: koliko je skerbi, de bi katero živinčet ne bilo raztergano! Skoro vsak dan tečete k živini gledat, de bi se kaka nesreča ne pripetila. Ali, Bogu se smili! za lastne sine vam pa ni mar, ko pridejo med dereče volkove, de jim oblačilo čednosti in vse lepote raztergajo, ker ne de bi jih domá na bližnjavi v kako službo dali in jih bolj na očeh imeli, jih v tolike nevarnosti deleč na ptuje pošiljate! Tode, vedite starši! Gospod Bog bo iz vaših rok vaše otroke tirjal. Z Bogam! Korenec.

Steničane (pičlo uro od Teržiča) je zadela 20. sept. velika nesreča. Pogorelo je 7 hiš, in cerkev zdaj brez strehe pogorela stoji. Največja škoda je pri neki hiši, v kateri je 1 otrok, 1 konj, 7 krav in 5 prešičev zgorelo. Le en sam je bil izmed pogorelih zavarovan. Kako je ogenj vstal, se še prav ne vé.

Novo mesto bi bilo skorej gornjo gimnazijo zgubilo; že je bila prišla odpoved: prečast. prošt novomeški in mestni župan pa sta pri c. k. dežel. poglavarstvu zopet dobila zagotovilo, da to leto še tako ostane; dalje se bo vidilo. Pri

štirih spodnjih gimnazijah (zakaj v Ljubljani sta večí del po dva razdelka) je potreba saj dveh gornjih očitna; torej upajmo tudi za prihodnje.

Ivan T.

Iz Trebna. Pretečeno kvaterno nedeljo pred veliko sv. mašo ob 10 so naš prečastiti gosp. dekan blagoslovili prenovljena stranska altarja in leco. To je bilo veselje za celo faro, zlasti ko so v pridigi prijazno omenili, kako časti vredno je, da se keršanski duh za olepševanje cerkvá oživlja in v djanju kaže. Skazali so, kaj da je najlepši kinč sleherne cerkve, to je: bogoljubni kristjanje, pa tudi pohvalili jih, kaj da so že vse dobrega napravili. — Pričuječe delo pa je izvršil dobro znani podobar Matija Tomc, kateri se je tudi v pozlačevanju in v ponarejanju natornega marmorja pravega mojstra skazal. Ravno tacega pa je bilo pač potreba za to delo; ker izrezane podobe so tako lepo in umetno narejene, da je pred šestimi leti neki popotni francoz za samo podobo sv. Boštjana pet sto goldinarjev ponujal. — Med mnogimi preuredbami zasluži posebno, da se omeni poprava blizo 30 sežnjev visokega zvonika v gotičnem zlogu, kateri veličastno kaže, kakor perst, z zemlje proti našemu pravemu domu.

Iz Čateža, sv. Matevža dan. R. Naj povem častitim bravcem „Zgod. Danice,“ kaj iz naših krajev. Na Lerdu poldrugo uro od farne vasi imamo podružnico pri sv. Duhu v Merslali vasi. Obdana je z griči in 7 družimi vasmí, v katerih stanujejo verli Kranjci dobrega duha, pa silno ubožni, — še za sol nimajo evenka, in toča je večimu delu izmed njih vse polomastila.

Al groza je stopiti v to podružnico! Strop je lesen in se žuga zdaj zdaj zrušiti, zvezde bi se štele lahko skoz gnjilo streho, vse je razmetano po cerkvi, — in v turnčku visi — le poslušajte — zvon pet funtov težak. — To je pač žalostno; — žalostno še bolj pa, ker si pomagati nikakor ne moremo zavoljo neznane revšine. Take cerkvice z lepo na Krajskem najti ni, in vender so tamkaj večkrat sv. maše, tudi procesija križev teden, — ali kako žalostna! Rekli so mi ljudje: zdaj-le zvoni, pa nisim 10 sežnjev od cerkvice nič slišal. — Kaj pa de 5 funtov glasú — kaj hoče to? To je zares afrikanski *) misijonski stacijon na katoliškem Krajskem. Sedem vasi je okolo cerkve, ki nikolj angelovega česjenja zvoniti ne slišijo. Kaj si neki Greki mislijo, ki so le eno uro deleč od te vasi na hribcu? O ljuba mladost, ki nikolj zvoná ne sliši, ker nas hrib loči od nje! —

Morebiti je kje kaka dobra roka, ktera bi kaj darovala, de bi se napravil zvon z 1 ali 2 centi in bi saj ljudje Ave Marijo slišali, ali ki bi dala sicer kako pomoč za cerkev sv. Duha.

Oh, pač bi moji ljudje hvaležno za dobrotnike na kolnih molili, bolj kot v Ljubljani, kedar zvoni, in celo poletje bi drugo leto vsak mesec eno sv. mašo tamkaj za dobrotnike sv. Duha darovali!

Pristavek. To je v čateški fari, kjer so gosp. F. Rebič, ki jih pozná vsa Ljubljana in imajo tukaj prav veliko prijatlov; morebiti se bodo o tej lepi priliki kateri tudi djansko za take skazazali.

Vred.

Iz Slovenskih gričev, 18 vel. serp. (Zakasnjeno, torej zlo obkrajšano. Vr.) Kar tukajšnja cerkev stoji, preteklo je 75 let; tisučim okoli se je delil zakrament sv. zakona, pa le še dvojim je sreča došla, doživeti zlato svatovačino, in drugi par zdaj sta bila starčka Boštjan in Marija Drozek, ki sta ponavljanje svojega zaročenja ravno danas obhajala s cesarskim rojstnim godom ob enem. — Kdor pozna milo dušo prečastitega gospoda korarja Marka Glazarja, pozná tudi njihovo neprecenjeno ljubeznjivo serce. Njih lasnosti dopovedati sem preslab; saj so slehernemu

*) Če je temu tako, potem bodo morebiti vsi deležniki zaloge za „Knobleherjev spominek“ zadovoljni, ako prvih 50 gld, ki se izkupijo za „Abuna Solimana,“ za ta misijon ober-nemo. Prosimo dobrotnike za privoljenje.

Slovenca tako dobro znani. V resnici, da so ljubček naroda v širni tej okolici; saj vse serca posedejo. Tako tudi oni, nepozabljeni nekdanji kaplan te fare, so došli povečiti slovesnost našo? Kot blisk je šel glas od hiše do hiše že sinočkej, da so prišli počastiti našo faro. Kakor da bi ljubljenešega škofa dočakovalo, prihalo je ljudstvo, malo in veliko, do 9. ure predpoldnem. Brali so veliko sv. mašo z blagoslovoma prečastiti gospod, stregla sta domača in še druga dva gospoda. Šolska mladež prazniško opravljena je bila pričujoča. Ko sta sera zakonca prejela sv. večerjo Gospodovo, je bil z njima te sreče deležen tudi še edini sin, uradnik pri državnem ministerstvu. G. kanonik so o tej priliki tako ljubezljivo besedo govorili, da je bilo vse ljudstvo do solz ginjeno. Med milimi nagovori so vsakemu kot orožje na pot v daljni uni svet podarili blagoslovljen krtzec v roko, sv. škapulir in svetinje blagovestnikov sv. Cirila in Metoda.

Iz Stajarskiga. Naš serčno ljubljeneš mil. knez in škof Jakop Maksimilijan so v Konjiški dekanii sv. birmo delili: 30. avgusta v Konjicah, 31. v Spitaliču, 1. septembra v Zireh, 2. v Ločah, 3. pri sv. Jerneju, 4. na Prihovi, 5. v Tinjah, 6. v Čadramu, 7. pri sv. Jungerti, 8. v Zrečah. V novocerkviški dekanii: 9. v Vitanju, 10. v Novicerkvi, 11. na Doberni, 12. na Frankolovim in 13. v Vojniku. Povsod so bili sprejemani z ljubeznijo, veseljem in z veličastno slovesnostjo. Nekoliko od cerkve so jih mašniki v koretljivih z ljudstvom in šolsko mladostjo vred pričakovali; od tam je bila z molitev procesija v cerkev, kjer je bil po odmoljenih 3 očenasih in češenamarijah blagoslov med navadno pesmijo. Po kratkem oddihljeji v duhovnici so se v šolo podali, in je bila šolska poskušnja. — Drugi dan so se po 8. uri s procesijo zopet v cerkev podali. Po obredu rim. obrednika je bila sv. maša in blagoslov z monštranco med navadno pesmijo, potem pesem Očenash, izpraševanje kersanskega nauka odraslih, mertvašnice, deljenje sv. birmo in na zadnje so imeli mil. škof povsod pripravi govori, alj pa pridigo. Ljudje so, kakor navadno, pesme k blagoslovu in Očenash kaj serčno peli; na Prihovi je bilo posebno ginjaivo, kako lepo se je po celi cerkvi med celo sv. mašo (zložno in vbrano) pelo, da je bilo veselje. V resnici je veselo in ginjaivo gledati dobriega Pastirja med ljubljeno cedo, pa tudi kaj dobro in koristno cerkveno lepoto, ker mislim, da ni bilo fare, da bi ne bilo kaj novega *).

Časopisi so bili na več krajih v slavolokih krasno ovenčani:

1. Pri vходу prek ceste, na prvi strani, zgorej:
Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Spodej:

Venl CelLssIme PontlfeX IACOBEL aVXIIlator
atqVe DVX TVe gentls!

2. Na drugi strani:

VeČen OČe Mnogo let
Tebi sreČno Dal žIVet!

3. Pri vratih mertvisnih: slavolok; na njem: križ,
škofova palica in kapa; v sredi perve strani
AMabllls PrlnČeps - EplČope! BeneDIC presbIterls
greglqVe!

4. Na drugi strani: na okrog:

Vse poD sonČeM zglue,
SreČa, Vp In boletČne.

5. V sredi:

GoreČa LVbezen serČa,
Zlōga sLoVenska,
Nal nkDar ne Mlne!

6. Na duhovni v lepem vencu:

Torel žIVlo! Donl Tebl preVzVlšentl,
LVbeznlVI VlāDlka!

ZVestlh sLoVenČoV LVbezen In Dlka!

7. Nad cerkvenim vratmi: mašne bukve, štola
krog keliha s hostjo, vse z solnčnimi žarki obdano; napis:

Lētare!

ECCe, saCerDos MagnuVs Venlt tlb!

8. Pred šolo v slavoloku:

IVbllate pVslLLanlMes! qVla Venlt prēCLarVs
gregls DVX, PontlfeX Vester!

Pozdrav šolskih otrok v šoli.

Kar smo že zdavnej iz serca želeli.
Hvala Bogu! smo dočakali zdaj.
Miljeni knez ino škof! da veseli
Pervikrat pridejo v ljubi naš kraj.

Kaj bi mi mali v spomin Jim podali?
Ker smo še vbogi, nič nimamo mi;
Torej cvetlice smo v lep venec nabrali,
Z njega otroška ljubezen gori.

Vencik dopade naj, Knezo-škof mili.
Z njim pa podamo še serce gorko;
Serčno Vas bomo do smerti ljubili.
Vbogali radi, molili zvesto.

Da bi Vi tudi veseli nas bili,
Svet Duh dodelil nam sedem darov;
Bomo še, Vikši Pastir, Vas prosili.
Nam podelite vsim svet blagoslov!

Slovo

prevzvišenimu Knezo-škofu Jakopu Maksimilijanu po šolski poskušnji.

Knez in škof preljubeznjivi!
Prišel je ločenja čas;
Oh tak srečno! Bog Vas živi,
Desni angel spremljaj Vas!

Več ne bo nas med učenci.
Ko sem pridete nazaj,
Suhi bojo rožni venci,
Ki darujemo jih zdaj.

Na vsih stezah, koder greste,
Naj cvetlice Vam cvetó,
Po vsih krajih ovce zveste
Venec radosti pletó!

Biti zna, da v zemlje krilo
Se vernilo bo teló,
In cvetlice na gomilo
Velo cvetje vsipajo.

Kadar bomo slovo vzeli,
Zapustivši zemlje kraj,
Bog daj, da bi slavo peli
Z vam v nebu vekomaj!

Jozef Virk.

(Konec nasled.)

Iz Mureka, 21. kim. D. Ne zamirite mi, de Vam
tudi jest Vašo dobro misel zavolj revniga duhovskega do-
služeniga stanú poterdim.

„Ni na svetu bolj žalostniga in revniga izmed olikanih
stanov, kakor dosluženih pa revnih duhovnov, kateri bi mo-
gli le ob sami svoji letni plači s 315 gld. ali le z 210 gl.
živeti.“

Zato hočem, če se bo z Božjo pomočjo v resnici ta
nova duhovska bratovšina z višim škofijskim dovoljenjem
napravila, enkrat za vselej 100 gld. a. v. Vam v Ljubljano
poslati.

V šenthipoliški škofii je že zdavnaj ta lepa in koristna
duhovska bratovšina ustanovljena.

Izsolani mladi duhovni iz 4. leta, ki jih v prvo službo
posljejo, dobijo vso novo obleko, vse potrebne knjige, pen-
zionirani fajmoštri po 600 gl., penzionirani kaplani pa po
400 gl. Kaj pa so dozdej duhovni ljubljanske škofije v ta
namen storili?

Prosim Vas, de bi mojo dobro voljo po Zg. Danici
oznanili.

Na Slatini. 20. sept. so mariborski stoljni prošt pre-
častiti g. Friderik, petdeseti god svojega mašništva prav
slovesno obhajali, ker ta dan so jih zraven imenitnih du-
hovnov domače škofije še tudi graški in celovski škof obiskali;
svetli cesar pa jih z viteškim redom sv. Leopolda počastili.
— 21. sept. so se pa pričele duhovne vaje za mašnike la-
vantinske škofije na Slatini, kakor je bilo že v tem listu
naznanjeno.

Verli g. Jakop Horvat, višji misijonskih duhovnov pri
sv. Jožefu v Celju, so jih imeli in vodili z veliko zado-

*) Ker se za take slovesnosti dostikrat tvarine išejo, naj se popiše
tukaj slovesnost v Ločah, po kateri se utegne marsikaj posneti.

volnostjo vseh pričujočih. Že v začetku so omenili, da ne bodo kaj čeznavadnega povedali, ampak le stare resnice v misel jemali. Govorili so od tega, kaj je potrebno k poštenemu kersanskemu življenju mašniku, da zveliča sam sebe in sebi izročene ovčice, po namenu Njega, ki je nas poslal v svoj vinograd, da ga obdelujemo in varujemo.

Število duhovnov, ki so se teh duhovnih vaj vdeležili, ravno ni bilo veliko. Pa saj njih se tudi v Gradcu ni mnogo sošlo, kjer so tudi te dni g. duhoven redemtorist Karol Pernica, v pričo domačega škofa Atemsa, duhovne vaje imeli. V Gradcu jih je bilo 69, na Slatini pa 30. Nasproti pa tudi sekovska škofija šteje čez 960 duhovnov, lavantinska pa komaj do 500.

Našega mil. knezoškofa Stepišneka, ki so se ravnokar na daljno pot podali, so namestovali g. korar dr. Vogrin z začetnim govorom in konsideracijami. — Po premišljevanjih se je čitalo primerno poglavje iz 4 bukev Tomaža Kempčana. Pri obedu in večerji pa listi sv. Pavla do Timoja in duhovne vaje sv. Vincencija Pavlanskega.

Končali smo pa duhovne vaje z zadušnicami za rajne duhovne naše škofije, in na poseb z obletnico za rajnim Slomšekom.

V naši škofii vlada namreč navada, da za umerlega duhovna vsak še živ mašnik edno sv. mašo odsluži; gotovo! lepo djanje ljubezni, ki je vredno, da bi se tudi po drugih škofijah vpeljalo, kjer se zdaj ni v navadi. Hodi tibi, cras mihi.

Iz Štajarskiga. (Sreča v nesreči.) Da si ravno noben človek ne vé, kdaj in kje ga smert čaka, so vendar dvojni ljudje vedno v smertni nevarnosti. 1) Mornarji, ki po širokim morju plavajo; zato pregovor pravi. „Kdor moliti ne zna, naj se na morje poda; in Napoleon I je po zgubljeni morski bitvi abukirski v Evropi na suho stopivši vesel izustil: O srečna zemlja! na tebi se varno in terdno stoji; pa ga tudi več na morje spraviti ni bilo. 2) Vozniki po suhim, kakor nam toliko spominskih znamenj za cestami in germa pri kolovozih spričuje.“ Zato imajo verni vozniki navado, preden konje poženje, pred njimi z bičem na tléh križ storiti, rekoči: „Bog in sveti Božji križ!“ pa tudi sebe dobro prekrizati; drugi se tudi še Bogu in Marii v roke dajo. Kako dobre in potrebne so take kersanske šege, nam sledeča prigodba našiga kraja spričuje.

Letašnje leto sta bila dva gospoda po opravilih na tukajšnji grašini, v Poleg-i; zvečer jih pelje grašinski hlapec še v slovensko Bistrico. Nazaj gredé pride proti enajstem zvečer do železnice pri Kreuzberg-u in gre po železnici naprej, ker ni bilo svarilnega znamenja (železniškega čuvaja, že 5 noči bdeliga, je bil zaspanec posilil, zato znamja ni bil dal, tudi ceste ne zaperl). Komaj pa so konji sredi ceste, vozovlak pridervivši se zgrabi leviga konja in voz in vse skupaj 52 sežnjev saboj vleče; hlapec še v grozovitnim trenutku zavpije: Jezus, Marija pomagaj! in že tudi zavednost zgubi. Pazni konduktor, nesrečo viditi, hitro vozovlak zavrida, in ko se ustanovi, berž doli skoči in najde hlapca na šini prav pred kolesom ležati. On in vsi zavpijejo, ko ga vzdignejo: „Kaj še živiš! to je čudež, ki ga še nismo vidili!“ In res je čudno; voz je bil na drobne teršice razmet, levi konj ves razmesarjen, desni je kosček ojesa (štange) domú odnesel, hlapca je pa pred vozovlak na šine tresilo, in ravno pred njim vozovlak obstoji, in se mu zunaj straha nič žaliga ne zgodi. Sam domú gre in Boga hvali, ki ga je še ohranil.

Ljubi vozniki! namesto da živino pretepavate, rajši jo prekrizajte; namesto da po vozarsko robantate in preklinjate, rajši se Bogu in Marii v roke dajte; namesto da po kerčmah (oštarjah) pijančevate, potna in trudna živina pa na cesti gladna tobak pije, rajši mislite na smert, ki z vami na voz sede in vas za vrat derži; torej bodite pripravljeni, ker ne veste, kdaj in kje vas smert čaka! Jožef Virk.

V Zagrebu so prišle na svitlo bukve: „Na uspo-

menu tisućugodišnjice sv. Cirilla i Methoda, slovjskih apostoloh, napisao Ivan Kerst. Tkalčić, svećenik nadbisk. zagrebačke.“ Knjiga z 9 poljami v osm. velja 60 n. kr. in obsega življenje teh apostoljnov po raznih virih in pa zgodovino slovenske službe Božje. „Kat. list“ pravi, da se je kaj dobrega nadjati od pisavca, kateri se marljivo peča s starinstvom in zlasti z domačo povestnico. — 24. u. m. so iz Zagreba odrinili v Rim gg.: Štef. Mlinarić, nadduhoven korarstva sv. Jeronima (sv. Jerka), dr. Nik. Voršak, prof. bogosl. v Djakovu, nasvetovan za kanonika v tem vstavu; duhovna djakovske škofije Vukaso-
vić in Šilić, in klerik Voršak — z namenom stopiti v napravo Ciril-
Metodovo, ki se ima ustanoviti.

Iz Gorice. Od 21. do 26. sept. smo duhovne vaje obhajali. Vis. častiti nadškof so jih s primerjenim govorom začeli in sklenili. Vodil jih je pa pridno in modro č. o. Velscheller, jezuit in profesor dogmatike v Insbruku. Zraven njih prevzvišenosti se jih je vdeležilo 70 duhovnikov. Pač lepo število za malo množico duhovnikov v naši nadškofii! Gotovo pa bi se jih bilo še več vdeležilo, ako ne bi bila nekterih zadržala vinska tergatev, ki se je ravno ta teden začela. Kakor slišimo, je tukajšnja c. k. kmetijska družba 21. sept. v Tominu zbor imela. Ljudi se je bilo nek prav obilno sošlo. Dr. Lavrič, iskren rodljub, jih je moško in jederno nagovarjal, se vé da po slovenski, sicer pa vsi pogovori pred čisto slovenskim ljudstvom čisto slovenski biti niso mogli, ker so bili udje družbe tudi taki, ki slovenski govoriti ne umejo. Mislimo, da je tudi tu dokaz, kako potrebno je, se deželni jeziki učiti, da je človek kos pred Slovenci slovenski, pred Lahi laški govoriti. Družbeni zbor je sklenil „Umnega gosopodarja“ izdajati, začasno le enkrat na mesec, udom zastoj, naročnikom pa le po 1 gold.! Boljši kup pač biti ne more. Naročnikov bo tedaj mógel kúpe imeti, če ga bodo le rodoljubi svojemu ljudstvu, kmetom, obertnikom id. priporočevali in ako bo list svojo nalogo doverševal in se pečal s stvarino bravcem primerjeno in podučivno, česar se svesto nadjamo.

V Terstu so dobili Italijani privoljenje za čisto italijansko gimnazijo. Kdaj si bodo pa Slovenci napravili enako vsaj 1/4 slovensko gimnazijo?

Iz Olomuea. r. Že v Velehradu sva se sošla z verlim učiteljskim tovaršem, kateri me je spremil celo v Olomuc, drugo veliko mesto moravsko, ki je tudi vojaška terdnjava. Tovarš me pelje po mestu ter razkazuje to in ono. Vidil sem razne vojaške hiše in naprave, vidil lepo duhovsko semenišo, prijazno cerkev sv. Mihaela, kapelico sv. Sarkandra, čigar svetinje se pa v stolni cerkvi, v stranski kapelici hranijo v predragi, z biseri bogato predelani posodi. Ko od stolne cerkve pridem, vidim ondi dve krasne kočii z lovcom in zalo opravljenima kočijažema. Kaka gospoda, pravim, je neki v cerkvi? Korarji molijo večernice, mi reče tovarš; navadno se tu vozijo v cerkev. Tam je ulice kanonická, une visoke poslopja so korarske hiše. Cerkev mi razun prevelicega, toda skoraj praznega presvetiša in nekterih spominkov v svoji zmešani zidavi ni dopadla. Ker sva kanonike hotla viditi, počakava pred cerkvijo: kar pride prvi, pride drugi, ter se urno odpeljeta, pride tretji. — Ta gre peš in štirje namestniki ali vikarji za njim. Ker je drug moj bil enega vikarja součenec, stopiva za njim in ta naji pelje v svoje stanovanje. Od tod vidim čudno prikazen. Trije černo oblečeni duhovni gredo za križem, za njimi peljata dva vranca mertvaški voz z merličem v trugi in za vozom gre nezmerno veliko moških in ženskih, večidel v črnkasti obleki in vsaki z gorečo svečo v roki. Peljali so k pogrebu vojaškega duhovnika Poljaka. Veliko Poljakov je med jetniki v terdnjavi. Nekteri smejo prosto hoditi po mestu, nekteri ne. Imeli so v kratkem dva merliča, ali peljati so ji mogli krog mesta k pogrebu; ker so se pa celo mirno obnašali, so jim dovolili dans (bilo je v

nedeljo popoldan) po mestu med zvonjenjem slovesno obhajati pogreb. Žalosten je bil že ta pogled; še bolj žalostno se mi je zdelo drugo jutro, ko zdaj tu zdaj tam srečam po dva, tri, štiri jetnike bolj ali manj vklejane s spremstvom hoditi po raznih opravkih — z verigami rožljati. — Še tisto popoldne gremo iz terdnjave do bližnjega homca, kjer stoji veliko mogočno poslopje, nekdanje veliko duhovsko semenišče, v katerem je bival nekaj časa slavni Dobrovski; zdaj pa služi bolnemu vojaštvu. Šli smo po tem okrog terdnjave, ki ima prijetno okolico in med drevesi mične hodišča. Drugi dan pogledam še imenitno gotiško cerkev sv. Mavricija, ter jo odrinem urno na železnico proti zlati Pragi. —

Iz Prage. r. Bilo je 17. avgusta popoldne, ko nas čez prijazno česko zemljo pripelje železnica na večer v zlato, stoturno Prago. Res ima Praga skorej brez števila večih in manjših turnov ali stolpov, toda zlata od zunaj ni veliko viditi; — morebiti se je pomaknilo v notranje hrame, si mislim in — nisem se motil. Res hrani Praga znotraj v sebi drage predrage reči, blage preblage serca tako, da se po notranjem smé imenovati z zlata, po vnanjem pa častitljiva, veličastna Praga. Že na kolodvoru naju je objel ljubljeni moj nekdanji vodja, častiti g. Jan. Nepomuk Nečásek. Da sva mogla pri njem ostati, se vé. Visoko stanuje kakor nekdanj v Ljubljani tudi v Pragi poleg širne Veltave (Moldave) v hiši, iz ktere je prekrasna vida na Veltavo, na Hradšin in okolico. Koj drugo jutro naji pelje na Hradšin čez veliki Karlov most, kateri ima na obeh straneh 30 znamenj ali stebrov s svetimi podobami. Posebno lepe ste med njimi podoba sv. Križa (l. 1606) in podoba sv. Janeza s petimi zvezdami (l. 1683); s tega mosta so bili namreč l. 1383 v Veltavo vergli s. Janeza Nepomuckega (po rojstnem mestu Nepomuku tako imenovanega). Toda Gospod je poveljal svojega zvestega služabnika, in zdaj prihaja tu sem, leto na leto, zlasti o njegovem godu, brez števila ljudi iz Českega, Moravskega, Slovaškega in iz drugih krajev.

Kmalı dospemo do velikanskega cesarskega gradu, Hradšina, in skozi njegove dvoriša do stolne cerkve sv. Vida. Pred njo stoji okrogla kapela s truplom sv. Vojteha (Adalberta) in s slikami deželnihi patronov. Ne morem povedati, kako me je prevzela že sama slika treh svetnikov na prednji strani in pod njo tele besede: „Hic tuus Czechia est Triumviratus“ (ss. Vojteh, Jana Václav), in na strani pod drugo podobo: „Sazava Procopii, Joannis Moldava flumen — Quod pietas geminis una sit hisce notat.“ V tej kapelici se korarji volijo. — Stolna cerkev, pričeta že l. 1344, še zdaj ni dodelana. Doslej je cela cerkev prav za prav le kor ali presvetišče; pa že ta v gotiškem slogu po kolonijskem velikem domu zidana je silo imenitna, lepa in bogata. Bila je ravno velika maša v god rojstnega dne cesarjevega. Pri nji se dobimo vsi štirje Slovenci, ter se koj oglasimo, da bi smeli drugi dan maševati na grobu sv. Janeza Nepomucena. Po maši počakamo svetlega kardinala Schwarzenberga, kteremu se v vsem njegovem djanji in nehanji vidi, da je res knez v obojnem pomenu, deželskem in duhovskem, zunaj pred cerkvijo. Lepo je bilo viditi, ko odpelje po opravilu kardinala vsega v rudeči obleki star skorej okrogel, močno pozlačen voz, v katerem je bilo vpreženih tri pare iskrihi vrancev. Na prostoru pred njegovim gradom so bili vojaki razpostavljeni, ker so imeli ondi svoje slovesne vaje. Streljali, godli so na več krajih tako, da je odmevalo od vseh strani, in ko prek Veltave gremo, zaigra mestna straža zraven neke prav znane slovenske tudi: „Kje dom je moj?“ in čutil sem se domá. In res bili smo domá pri g. Nečáseku, in kakor so se gostili tisti dan visoki gospodje med strelom in godbo, tako smo se gostili tudi mi pri svojem blagem vodji in prijatelju. Da v napitnicah Slovencev nismo pozabili, se vé. Veselo je bilo za nas Slovence slišati, kar je tedaj, pa tudi sicer nekatere kratı blagi gospod očitno spregovoril:

„Vedno hvalim Boga, dame je bil na Slovensko poslal. Našel sem ondi toliko prijateljev, vžil toliko dobrega, da tega nikoli pozabil ne bom, in nikdar bi jest iz Ljubljane, iz Kranjske ne bil šel, ko bi meni ne bilo zavoljo moje družine in rodbine. Praga — se vé — je pa le Praga.“ — In ko mu v svojem imenu in v imenu hvaležne slovenske mladine napijem, mi ponovi, kar je pri svojem odhodu iz Ljubljane, pa še tudi potlej očitno izrekel: „Slovenska šolska mladina je pridna in zmožna — Bog jo ohrani!“ Res — Bog jo ohrani pridno in zmožno — si mislim, ter dajaj ji vseskozi dobre in modre učenihe, da jo vodijo po pravem potu, po potu, ki pelje do časne in večne sreče! —

Kako je Gorica oblagodarjena z dobrotimi napravami za odrejo mladosti, kažejo že šolski izkazi ali programi, katerih smo nar manj osem našeli (se vé da slovenskega nobenega ne), namreč: za gimnazijo, realko, „musterhauptschule“, „fanciulli nella capo-scuola“, „capo-scuola femminile“, „civica capo-scuola femminile“, „istituto dei fanciulli abbandonati“ (vstav za zanemarjence), pa „istituto dei sordo-muti del Litorale austriaco“ (vstav za gluho-neme). Slovenske imena so mnogoterno zmlačene kakor stern po toči, n. pr. Cozianzig (Kocijančič), Corsig (Goršič), Luchesig (Lukežič) itd.

Iz Masilje piše misijonar gosp. Blaž Verri, da se misijonarju Olivieri-u, ki je bil že v sv. olje djan, zopet boljša. Zraven tega naznanjuje, kako hudo se njima godi, ker imata zopet veliko iz sužnosti rešenih zamurskih otrok pri sebi ter morata 16 oseb vsak dan prerediti, zraven tega pa še svoj vstav odkupljenih sužnjev v Egiptu oskerbovati. Kakor sicer, tako tudi zdaj terka za pomoč pri dobrih serehi. Resnica je, da misijon gosp. Olivieri-a, kolikor se kaže, je do zdaj rešil še nar več zamurskih duš. Bog daj ponižnemu starčku še kake leta poživeti, gotovo bo še veliko dobrega storil v Božjo slavo.

Iz Amerike od Omene. (Konec.) Naj vam povem še kaj od pretečene jeseni. Obiskat sim bil šel bližnje duhovne, kjer sem bil pred, pri Krivim drevesu (Arbrecreche), 20 ur od tod. Imel sem svoj čoln in 2 fantiča. Skor na pol pota, ko se suhimu bližamo, vidimo močne (od móke) sode ležati na produ. Bili so še polni moke. Neke dni popred je bil velik vihar na jezeru in neka ognena barka je poginila. Pripovedovali so trije Indijani, ki so bili v nji mornarji, ko so bili še deleč na jezeru, de se suho še ni vidilo, začne voda v barko liti, da je niso mogli naproti izplati. Pride do ognja, ga ugasi in barka obstane. Celi dan so sode v vodo metali, in veter jih do kraja prižene, potem barko razbije. Nesla je čez 3000 sodov moke in nekaj sto mesa. Dva dni hoda deleč so ljudje po produ dobivali sode in vsakterih reči; tako tudi mi. Sod moke tehtá 196 ameriškanskih liber, ki so malo manji od avstrijsanskih. Jest sim imel tam okoli 120, in tukaj okoli 140 liber. Pobrali smo bili tri sode in smo jih djali v čoln, več si nisim upal, ker jeseni so veliki vetrovi, in ob velikih valovih bi jih ne mogli v vodo vreči. Bi prašali, od kod to, de barke poginejo? Včası je barka stara, in ob velikimi viharji se grozno giblje, sodi začnejo od ene strani do druge butati, kmali se kaka deska premakne in voda noter teče. Ta je bila polna sodov, ki so ložji ko voda, in se ni potopila, ampak zmiraj verh vode plava do kraja! Ko bi pa bilo kaj težkiga v nji, bi se bila berž pogreznila. — Včası barka pogori. Čudno se vam bo zdelo: na vodi, pa pogori; pa tako je in le veliko jih tako pogine. Včası počı kotel v ognenih barkah, kjer vada vré in (s soparom) kolo žene. Tako jo umerl duhoven, ki sim ga dobro poznal. Ponoči je kotel počil, in ker je ravno nad njim spal, ga je kviško verglo in raztergalo; noben človek ga ni več vidil. — Velikokrat dvé barki vkup terčite, posebno ponoči in kadar je megla. Škof iz Detroit-a je bil pred nekaj leti v barki, ki je v

drugo butila ponoči, — sliši potres, hitro vstane, se obleče, gre na verh, nekaj mornarjev in on čoln, ki jih je vsaki barki več za to pripravljenih, v vodo spusté, vanj planejo, — barka se že potopuje, in vsi ljudje se v spanji potopé. — Dostikrat barka pride med led, posebno na velikim morji spomladi; od polnoči se pridervijo celi hribi ledú, in včasi jih je toliko, da se barka ne more ogniti, stisnejo jo in zlomijo. Tako je umerl neki ameriški škof iz Bostona, ko je šel iz Evrope nazaj v Ameriko. Noben ni vedil, kako se je tista barka pogreznila; nekaj časa potem najdejo na nekakem otoku steklenko (flašo) s pismam, da je bila med led prišla in zginita. — Včasi vanjo treši, jadrla polomi in platna poterga. Ravno danes sim slišal, da prednje dni, ko je bila megla, je prišla barka h kraju, na tla, je izmetala v vodo veliko železnih šin in tudi sodov žganja, kar Indijani zdaj ven jemljó in žganje pijejo; — potem ko je ložji bila, je naprej šla.

V saboto-večer prideta k meni duhoven in drugi, dohtar (advokat), bila sta željna viditi Indijane. Duhoven je včeraj — v nedeljo — maševal ob desetih in jest sim po indijansko pridigal. Zlo sta se čudila, ko so Indijani takopeli in orglali. Duhoven je učenik desete šole, dohtar je bil popred krivoverec in je katoličan postal. Prišla sta iz Klifland-a, blizu doli, kjer so g. Skopec. Vas pozdravim; kmalo mi pišite, pa malo več od Hotovelj in Polján.

Vaš N a c e.

Razgled po kersanskem svetu.

Iz Rima. Kakor smo že naznanili, so bili sv. Oče razklicali očitne molitve, da bi se sprosili od Boga konec prehudih britkost, ki stiskajo Italijo in Poljsko. V „Moniteur-ja“ pišejo zastran tega iz Rima 12. kim.: „V stoljnico svete Marije Snežnice, v kateri je zdaj postavljena podoba Zveličarjeva, preteklo nedeljo očitno prenesena od sv. Janeza iz Laterana, je neprenehljivo romanje, ki se opravlja z nekako gorečnostjo, da morajo stermeti tudi tisti, ki so čisto dobro poznali moč vernega čutila v rimskem prebivavstvu. Od šestih zjutraj je cerkev polna ljudstva, in ceni se na 3000 ljudi, ki so ondi vsak dan pri sv. Obhajilu. ... V petek proti petem popoldne so prišli sv. Oče molit v vsem svetim zborom. ... Ljudstva je bilo nezmerno veliko v cerkvi, njih Svetost so bili sprejeti s silnim veseljem. ... Ta procesija se bo v zgodovini pomnila.“ „S to pobožnostjo, pravi Armonia, je Pij IX dokončal svoje očitne obravnave z nebom, ga nakloniti, da naj posređva v tako zmedenih zadevah na svetu, ko je viditi, da nobena posvetnih oblasti ni kos jih vravnati. ... V tem času ko so dokončane obravnave Pija IX z nebom, pa naznanjajo, da so doversene tudi obravnave vladarjev za poljske zadeve. „Pays,“ list Drouin de Lhujs-ev (r. Druan de Lújev) pravi: „Francija, Anglija in Avstrija so naznanile v poslednjih sporočilih, da jim ne preostaja več noben razlog v podporo njih predlogov za Rusijo in da je obravnava doversena, ako se ti predlogi ne sprejmejo. In zdaj ko se vé, da predlogi niso sprejeti, toži „Standart“ (po dunajskem „Volks Fr.“), kako je Russel bil ojster proti Rusii in je mnogo tirjal, dokler je bilo poljsko rovarstvo močno: zdaj, ko se je Rusija močnejši in manj gibčna skazovala, tudi plemeniti lord obmolkuje in puša kneza Gorčakova ko gospodarja na polji sadanjega stanú. In za ta mali nasledek so Anglija, Francija in Avstrija pol leta diplomtizirale (se dogovarjale).

Zdaj pa, se zanaša Armonia, se bo pričela reč edine prave oblasti Njega, kateri je solus Dominus, solus Altissimus. Od več strani pa se že naznanja to posredvanje z nebés. Hudobni ga čutijo v svojo zamerzo in se tresejo. Dobri so si ga svésti, ne vedoči kako, in pospeševajo s svojimi molitvami doželeni dan. Te misli je tudi „Osservatore Romano,“ ki 16. t. m. v spisu „konec se bliža“ meni, „da je posredvanje Božje blizo, in da se jame vesoljni red po-

vračati.“ Tudi ta list pravi, da v brezbožnih je neki britek predčut bližnjega pogina, v dobrih nenavadna gorečnost v veri, upanje naglega vzmaganja, v vsih neki globok predvid novih, nepričakovanih, naj tehtniši reči. ... Tudi se vidi, da vse napihovanja hudobnežev gredo v šibre in dim. Ni morebiti brez pomena, da velika rogovileža Macini in Garibaldi sta z življenjem pri kraju (ako je res, kakor pišejo), in Viktor Emanuel je postal nekak tihotapec, ki ne daje veliko več slišati od sebe. Kavur jo je že poprej, zdaj pa njegov pihavnik La Farina izpihnil. Sem ter tje pa nevarna brezbožnost v obupu piha, kakor gad, kadar ga tlečiš; dostikrat s samomorom stresa.

Kaj če vse to? Kaže se da Bog sam kermi ladijo človeške družbe, ki zasmehuje napihnenjene človeške snovarja in zaničuje njih zvijače ter jih razveje kakor palčevino, in potem ko je pustil kake trenutke hudobnežu berzde v roki, v zboljšanje svojih ljubljencev, in pa da pokaže prevzetnemu svetu njegovo revšino, razdene teme in se pokaže narodom v svojem veličanstvu.

Iz Rima pišejo, da sta se rusovski in pruski poslanec prav živo vpirala zoper velevano molitev za Poljsko. Kardinal Antonelli je odgovoril, da diplomacija s čisto cerkvenimi djanji nima nič opraviti, in da nobena vlada na svetu nima pravice, med papežem in Bogom posredovati. „Armonia“ pa meni, da zdaj ni več obravnava med evropskimi močmi in Petrogradom, ampak med Petrogradom in Rimom. Aleksander II in Pij IX sta si nasproti: novi Atila v obliči novega Leona Velikega. Zmaga ni dvomljiva. Dokler so hodile v Petrograd le diplomatske pisanja (note), se car ni zmenil; prišlo pa je kardinalvikarijevo povabilo k molitvam, s katerimi Pij IX želi doseči, da jenja preganjanje zoper Poljake, in glej! Aleksander II je obledel, ker čutil je kakor glas: mane, tekel, fares. Spis v petroburškem dnevniku nar bolj očitno priča, da je Pij IX cara na pravem mestu zadel, ko je veleval za ubogo Poljsko moliti. Očitano je vmes v tem spisu, da v uni velevi ni nič grajano djanje poljske skrivne vlade, da se svečenstvo rovarstva vdeležva, pa da rovarske glave tudi veljavo sv. Sedeza tlačijo, ker dveh od papeža očitno prekonizovanih škofov ne pusti svojih sedežev zasesti in so tako ovce brez pastirjev. Toda velevala za molitev ne omenja ne rusovske ne rovarske gnjusobe, temuč le ubogo Polonijo, ki je postala gledišče kervi. Če se je kaj svečenstva res vpora vdeležilo, je kriva vlada sama, ker je neusmiljeno divjala zoper svečenstvo, ki ji ni hotlo biti delež njenega despotizma zoper uboge Poljake. Jok rusovski zavolj vdovstva dveh škofij pa je Judeževa pasijonska pridiga! Skrivna vlada res krivico dela škofoma. Koliko škofov pa je pregnanih s svojih sedežev po povelji rus. vlade! Krasinski z Vilne je pregnan v Sibirijo, Felinski iz Varšave v Jaroslav, Bialobrzski, veliki vikarij varšavski, v zadnje kraje jutrove Rusije. Koliko pa se drugih častitih duhovnov je po ječah, v Sibirii, ali so v begu pred rusovsko policijo! —

Zgled Pija IX dobiva posnemavcev. Škof v Masilii vabi s pastirskim listom svoje duhovstvo, da naj moli za katoliško Poljsko. Častitljivi prelat pravi: „Vera, ljubezen in poštenje nam velevala v tem treutku moliti k nebesom za naše katoliške brate na Poljskem, ter prositi Boga, naj svojo brambo čez nje raztegne, jim dodeli prostost in mir.“ Skoz 9 dni bodo torej duhovni privzemali pri maši: „In quacunq tribulatione;“ vse redovne in druge pobožne osebe pa prosi višji pastir, naj saj eno obhajilo v ta namen darujejo. To je pač res potrebno, zakaj neusmiljeni tiger bo ubogo poljsko katoliško ljudstvo poklal, če molitve vernikov ne bodo brambe sprosile našim katoliškim bratom.

Rim je začel Bogu res silo delati. Časniki se zmiraj pišejo, kako goreče je rimsko mesto molilo o razpisanih molitvenih dnevih pretečenega mesca kimovca. Nekaj se bo moglo zgoditi, tolike prošnje morajo oblake predreti. Pri sv. Janezu v Lateranu in pri Marii Devici Snežnici, kakor

piše „Giornale di Roma,“ so bile spovednice skoz vse dni obsute od zora do mraka. Slovesne maše in druge opravila so se godile, kakor o nar večih przniki; v lateranski stolnici je bilo vedno gregorijansko psalmpetje spremljano z muziko. V nar hujših casih, kar ljudje pomnijo, ni bilo tako silnih shodov, kakor unih štirinajst dni. Iz vsih stanov ljudje so klicali k Bogu za pomoč; ob strani visoke gospé je molila revna deklina, zraven plemenitnika je bil prostak; zginila je vsa različenost stanú, vsi so bili enega serca. Kralj in kraljica obojne Sicilije, pa Izabela, portugalska infantina, so bili med ljudstvom. Nar bolj ginjive pa so bile dolge procesije raznih redov, vstavov, družb, bratovščin itd., ki so hodile v imenovani 2 cerkvi iz vseh mestnih razdelkov. Več dni je prišlo po sto in petdeset taci procesij, ki so rezno stopale in litanije pele. Tudi neka družba mladenčev visokih stanov, ki se je bila v ta namen zbrala, je šla v obhodu k Marii Snežnici in v Lateran med molitvijo roženkranca in petjem psalmov in himnov. Kakor Rim moli, tako se malo kje moli, torej pa tudi ničudo, da se car trese, kadar Pij IX. moliti zapové.

Na poljskem divjajo neprenehoma naj strahovitiši morije od obeh strani; maševanje sledi za maševanjem, mor za morom. Poljci si niso mogli nič nesrečnejšega izmisliti, kot je sedanje njih rovarstvo. Naj bi bili z duhovnim, dopuščenim orožjem, z molitvijo, zoper divjaštvo in neusmiljeno terdobo toliko silo delali, kolikoršno delajo z železom, ognjem in bodalom; gotovo bi jih bil Bog uslišal. Po taki poti pa se mora Poljsko potrebiti, ako bi to dolgo terpelo. Strahovitost skrivne vlade, kakor je v Varšavi, mislijo neki tudi laški tolovaji v Rimu počenjati, kakor „Vaterland“ piše.

Pisma iz Krakovega, piše „Armonia,“ nam pravijo, da je Ruse močno prestrašilo naznanilo, da je papež zapovedal očitne molitve za Poljsko, zlasti ker je veleval, da naj se v očitno česenje postavi podoba Zveličarjeva, imenovana aherotipa. Rusinska zedinjena in tudi rusinska razkolniška cerkev obhajate praznik podobe aherotipa, ki se v rimskem koledarji imenuje „nerukotvorenni ikony Isusa Chrysta.“ (Po slovensko v „Ar.“) Rusi, ko so zvedili povelje Pija IX. kričijo, da se bližajo velike šibe, ki nastajajo cesarstvu, ker „papa rimski“ (tako ga imenujejo, ker oni imajo svojega papeža v Petrogradu) je vzdignil podobo aherotipa Poljakom v pomoč, in da zdaj bo Spasitelj (Zveličar) posredoval. Nar bolj prenapeti popi pravijo vojakom in kmetom, da se je Bog uperl zoper cara. Tudi pravi „Armonia“: Vidi se, da se je car (lo Czar) bolj prestrašil molitev, zapovedanih po Pij IX., kakor vseh medenih pisem, posredovanih oblasti.

Senthipoliški škof je 27. u. m. ponoči po dolgi in hudi bolezni umrl.

Lesniki, jabelka in lesnika.

Dr. Gros je v državnem zboru interpeliral ter dolžil kat. duhovstvo gornje Avstrije, da zoper pravico in postavu od evangeliških biro zase in za cerkovnike izsiluje, vradnija pa postave v nič deva, ko to dopuša. „Volksfreund“ v daljšem spisku pravi, da mora Gros zdaj sam okušati juho, ktero je drugim preosolil in z lažmi podrobi, ker za trojno laž v tej interpelaciji ga „Volksfrd.“ prijema in pravi, da mu ne bo kmali kdo veroval, ako bo kdaj hotel moževati za aposteljna tolerancije. — V finančnem odboru 12. t. m. je bil Schindler ministerstvo hudo napadel, ker 1862 izrečene želje: gospodarstvo ženskih redov odpraviti po moških jetnišnicah se ni spopolnilo... Dokazoval je, da duhovskih oseb gospodarstvo po kaznovavnicah ni zanič, da si pobožne sestre s tem le samo lep dobiček spravljajo, država pa znatno škodo terpi. Ali temu nasproti je „Vaterland“ 11. in 12. t. m. skazala, da svetno gospodarstvo

videnske bolnišnice na Dunaji stane 65.000 gld. več mem poprejšnjega v rokah sester sv. Franciška. „Wiener Kirchztg.“ pa pravi: „K tej vradni številki zamoremo pa pristaviti še drugo, ki je ni v nobenem zapisku, in verh tega bi zamogli pripovedovati o zaporih strežnic in družih povést, ktere bi tudi ne zagovarjale odveč svetnega gospodarstva v videnski bolnišnici v primeri s poprejšnjim pod milimi sestrami. — Vrednik „Katol. lista“ v Zagrebu je z drugimi tovarši popotval v Rim, Neapelj i. t. d. — Glavno mesto Kadai na Javi je v veliki nevarnosti zavoljo ognjometnika Merapi, ki od 20. mal. serp gost dim s plemenom in pepelom iz sebe bruha. Veliko milj deleč se sliši podzemeljsko ropotanje, kakor da bi se težko obložen voz peljal čez lesen most. Zemlja se velikrat strese in zmakatá. Vse je v strahu, da utegne strašna sila žlindre in topljenine iz zemlje udariti in strašno nesrečo napraviti. Ljudje z blagom in živino beže in se išejo oti. — Kolpingova družba rokodelskih družnikov si je v 17 letih napravila kaci 320 društev in si pridobila do 50.000 družnikov, mladih rokodelcev, izmed kterih je zdaj že njih več stotin mojstrov, in družba se zmiraj raste. Družba je razširjena po dveh delih svetá in Kolping sam je njen višji vodja, zraven tega pa še slovesni pisavec za ljuško slovstvo spisuje tednik „Rheinische Volksblätter,“ v kterih z veliko spretnostjo in bistroumnostjo obravnava družbinske in politiške reči sadanjega časa. Rokodelski družniki imajo do njega toliko večji zapanje, ker je bil poprej sam rokodelce, čevljar; vsi ga spoštujejo ko očeta. Blagor si mu! Veliko duš je in bo rešil časne in večne nesreče.

Sinoč o mraku je slovesno zvonjenje po vsih cerkvah oznanovalo pričetek svete tridesetdnevnice zavolj 400letnice naše škofije. — Ravno slišimo, da bo v Senklavžu zraven slovesnih litanij vsak dan branje, n. pr., kakor o Šmartnicah.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii. Umrli je č. g. Valentin Sel, duhovnik v pokoji, 83 let star. R. l. P.!

V ljubljanski škofii. Naslednji gg. so vmesteni in prestavljeni: Jan. Kulavje, n. posv., v Sostro; *) Mat. Jereb, iz Sostriga v Šmartin pri Liti za beneficiata; Mih. Horvat iz Šmartna v Kamnik; Jan. Puhar iz Kamnika na Dolje; Nace Rebol z Dolj v Lom za kurata; dr. Juri Šterbenec, n. posv., v Kranj; Jan. Berčič, n. posv., v spodnjo Idrijo za duh. pom.; Jož. Vidmar od ondod v Loko za duh. pom.; Ant. Košmerl iz Loke v Vodice; Lor. Bernik od ondod na Vače; Jož. Šterbenec, n. posv., v Loko za kateheta in vodja; Nace Eržen od ondod v Bloke; Nace Okorn iz Blók v Stari terg pri Poljanah; Jan. Juvanec od ondod v kočevsko Reko; Jak. Gros, n. posv., v Črnomelj za kateheta in vodja; Jern. Kosec od ondod na Ig; Šim. Pleničar iz Iga v Škocijan (b. G.); Blaž Lenček od ondod v Šentrupert; Šim. Lovšin od ondod v Dobernice; Henr. Zagorjan od ondod v Šentvid pri Žilicah; Fr. Bogataj od ondod v Dob; Jan. Judnič z Doba v Podzemelj; Jan. Knavs od ondod v Doline; Jan. Pivk od ondod v Tomišelj za benef.; Henr. Dejak, n. posv., v Dóle; Jan. Belar, n. posv., v Faro pri Kostelu; Ant. Domicelj od ondod v Mozelj; Andr. Šare, zgodnjik v Ternovim, v Prem; Jož. Jerin z Dolenje vasi v Vreme; Rajm. Kalan od ondod v Dolenje vas; g. Drag. Prohaskatu, dnh. pom. na Vačah, je podeljena lokalija Planina.

*) Op. Sostro je adjektivno ime, gen. Sostriga itd.; Sostru, kakor se navadno piše, je čamer in spaček. Vr.